

استاد ناصر پویان

در میان فضلا، محققان و گیلان شناسان

کتاب گیلان، جلد اول، گروه پژوهشگران ایران،

تهران، ۱۳۷۴.

تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، عضو هیئت مدیره جامعه پزشکان متخصص داخلی ایران و دادستان نظام پزشکی گیلان می‌باشد. وی از متخصصان بنام قلب و عروق و سنابلگذار و مدیر گروه داخلی و قلب و رئیس «پارتمان قلب و عروق بیمارستان دکتر حشمت رشت است. آثاری که از وی منتشر شده از این قرار است: کتاب تشخیص بیماریهای قلب و عروق به روش سمع قلب، کتاب آریتمیها و آنژی آریتمی، نظارت در ترجمه کتابهای بیماریهای قلب و عروق اطفال (طب نسلون) و الکتروکاردیوگرافی (برسنوالد). همچنین ۱۴ مقاله تحقیقی در مورد بیماریهای قلب و عروق در نشریات پزشکی به چاپ رسیده و در بهمن ماه ۷۴ به عنوان محقق نمونه دانشگاه علوم پزشکی گیلان انتخاب شده است. گروه پژوهشگران ایران از راهنماییهای مفید این پزشکت متخصص سود جسته است. وی عضو مشاور این گروه می‌باشد.

● ناصر پویان

ناصر پویان به سال ۱۳۱۷ شمسی در عرمان صومعه‌سرا متولد شد. تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در زادگاه خود و رضاییه به اتمام رسانید. پس از طی دوره بهداشت وارد خدمت بهداشت آذربایجان گردید. چندی بعد با استفاده از بورس تحصیلی سازمان جهانی بهداشت به انگلستان رفت و پس از آن تحصیلات عالی و دوره مدیریت امور بیمارستانها را در تهران گذراند. وی مجموعاً ۳۵ سال در زمینه بهداشت و درمان، آموزش پزشکی و پیراپزشکی، بهزیستی و دادستان دادگاه اداری در استانهای آذربایجان غربی و شرقی، ستاد وزارت بهداشتی، استانهای همدان، گیلان، ایلام، بیمارستان فیروزآبادی شهری و مرکز پزشکی و آموزشی و درمانی مسیح دانشوری دارآباد تهران مدیریت کرده و آخرین سمت وی کارشناس ارشد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی بود. او در سال ۱۳۷۲ بازنشسته شده و اینک به طور مداوم با گروه پژوهشگران ایران همکاری می‌کند. ناصر پویان در حین خدمت به تدریس در مدارس عالی و کارهای تحقیقاتی نیز پرداخته است. برخی از آنها از جمله طرح جمع آوری و تجزیه و تحلیل ۱۵۰ بیماری و علل پزشکی مرگ بر طبق توصیه‌های مصوب سازمان جهانی بهداشت هنوز هم مورد عمل است. همچنین چندین نشریه در زمینه وفاق حیاتی (تولد، ازدواج، طلاق و مرگ) و جمعیت به فارسی و انگلیسی و ترجمه طیف‌بندی بین‌المللی بیماریها و علل پزشکی مرگ سازمان جهانی بهداشت (WHO) حاصل کارهای تحقیقاتی اوست.

در این کتاب مطالب بهداشت و درمان، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، بهزیستی گیلان و مطالب سینماها و شرح حال دکتر علی زرگری، دکتر علی نوبخت حقیقی و محمود نایجو به قلم اوست.

● دکتر ایرابور جزئی

دکتر ایرابور جزئی لیسانس تاریخ و جغرافیا از دانشگاه تهران و دکتر در جغرافیای اقتصادی از دانشگاه توینگن آلمان

گروه پژوهشگران و مشاوران

بر حسب حروف الفبا

● ابراهیم اصلاح عربانی

ابراهیم اصلاح عربانی در عرمان صومعه‌سرا متولد شده، تحصیلات خود را در زادگاه خود و تهران طی نمود. وی در سال ۱۳۴۴ سازمان تحقیقاتی فار را در تهران پی افکند، آنگاه به نپه و تدوین کتاب راهنمای شهرستانهای ایران پرداخت و این کتاب را به سال ۱۳۴۹ انتشار داد که مورد استقبال فراوان قرار گرفت. او که عاشق کارهای فرهنگی بود در سال ۱۳۵۶ گروه پژوهشگران ایران را بنیاد نهاد. وی طبعه کتاب گیلان را که معرف کتاب گیلان بود در سال ۱۳۶۸ منتشر کرد. ابراهیم اصلاح عربانی مسئولیت و نظارت بر کلیه امور کتاب گیلان از طرح و برنامه‌ریزی و تأمین بودجه تا تهیه مدارک، نقشه‌ها، عکسها و چاپ و انتشار آن را به عهده داشته است. در کتاب گیلان مقالات تقسیمات کشوری، نمایندگان مجلس، پول و بانک و بیمه و تأمین اجتماعی حاصل مطالعات و تجربیات و پژوهشهای اوست.

● ایرج اصلاح عربانی

ایرج اصلاح عربانی به سال ۱۳۴۴ در تهران متولد شد. تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در زادگاه خود به پایان رسانید. در شروع فعالیت گروه پژوهشگران برای انتشار کتاب گیلان کار خود را در این گروه آغاز کرد. وی علاوه بر مدیریت امور فنی و اداری، در امور مربوط به صفحه‌آرایی، تنظیم تصاویر، نمودارها، جداول و نظارت بر امور چاپ همکاری داشته است.

● دکتر انوش برزیکر

دکتر انوش برزیکر به سال ۱۳۲۶ در میانده (شهرستان صومعه سرا) متولد شد. تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در زادگاه خود و رشت به اتمام رسانید. سپس در رشته پزشکی از دانشگاه شهید بهشتی (دانشگاه ملی سابق) به اخذ درجه دکترا نائل گردید، دوره تخصص داخلی و دوره فوق تخصص قلب و عروق را نیز در همین دانشگاه گذراند. وی سالها در دانشگاه علوم پزشکی گیلان تدریس کرده و در اولین فارغ‌التحصیلی این دانشگاه به عنوان استاد نمونه معرفی گردید. و در حال حاضر دانشیار و معاون آموزشی دانشگاه مزبور می‌باشد. دکتر برزیکر عضو هیئت انامی دانشگاه، عضو هیئت مستحق پره بوده

است. وی چندی در دانشگاه ماریبورگ آلمان به تدریس جغرافیا اشتغال داشت، سپس به ایران مراجعت کرد و به کار تحقیق و تدریس پرداخت. دکتر جزئی سالهای مدید در دانشگاه شهید بهشتی تدریس کرده و در این دانشگاه سمت ریاست دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی را به عهده داشته است. از دکتر جزئی تاکنون آثار ارزنده‌ای در زمینه جغرافیای سیاسی و کشاورزی، جغرافیای مسالک جهان، خراسان و استراخان به چاپ رسیده است. گروه پژوهشگران ایران در کارهای تحقیقاتی و انتشاراتی خود از راهمناهای ارزنده این استاد گرانمایه سود جسته است.

● دکتر حسن حاج سیدجوادی

دکتر حسن حاج سیدجوادی پس از کسب درجه لیسانس ادبیات فارسی از دانشگاه تهران رشته ادبیات تطبیقی را در دانشکده ادبیات و علوم انسانی پاریس (شورین) به پایان رسانید و به اخذ درجه دکترا با امتیاز افتخارآمیز نائل آمد. پس از بازگشت به ایران ابتدا در وزارت آموزش و پرورش مشاغل حساسی از جمله ریاست اداره کل نگارش، بازرسی فنی، عضویت هیئت تحریریه سازمان کتب درسی را بر عهده گرفت. سپس در دانشسرای عالی، مدرسه عالی بازرگانی، مدرسه عالی پارس، مدرسه عالی شیراز به تدریس زبان و ادبیات فرانسه و ادبیات تطبیقی پرداخت. همزمان با کار علمی و پژوهشی، در مؤسسه اطلاعات فعالیت مطوعه‌ای را آغاز کرد. در این مؤسسه ریاست آرشيو و نیز سردبیری نشریات مختلف را به عهده گرفت. مدتی نیز سردبیر روزنامه اطلاعات بود. تألیف و ترجمه ۱۲ جلد کتاب و انتشار بیش از هزار مقاله انتقادی در روزنامه اطلاعات و ۲۹ مقاله در ژورنال دو تهران (به زبان فرانسه) او را به شهرت رسانید. آثار مهم او عبارتند از: ایران در آثار شعری فرانسه - مقایسه سعدی و حافظ - گنجینه نثر پارسی - نوسه برابری کور - کشتی به خشک آمدن - ادبیات کودکان (کتاب درسی) - چهار جلد فارسی و تاریخ ادبیات برای دوره‌های راهنمایی و عالی (با دکتر حسن اموری) - ترجمه داستانهای شگفت‌انگیز ادگار پو (با دکتر شیرینلو) - ترجمه خاطره گاندی و خیانت بزرگ (با مهندس گودرز شیدائی) - تألیف و ترجمه فرهنگ مواد معدن.

دکتر حسن حاج سیدجوادی از روزنامه‌نگاران، نویسندگان، مترجمان و محققان نام کشور است. سیدمحمدعلی جمال‌زاده نویسنده بزرگ معاصر ایران طی نامه‌ای به مناسبت انتشار کتاب کشتی به خشک آمدن به وی می‌نویسد: «... من سالهاست که در آسمان مسکنان و در افق نویسندگی و حقیقت‌گوئی و بصیرت و صداقت و دلسوزی ستارگانی را سراغ کرده‌ام که شمار آنها حتی به تعداد انگشتان یک دست هم نمی‌رسد و جناب عالی را یکی از آن عده بسیار معدود تشخیص داده‌ام و چه بسا از دور بر انگشت و قلم شما بوسه داده‌ام...»

در کتاب گیلان علاوه بر ویراستاری مطالب، فصول مربوط به تاریخ گیلان، مشروطیت، نهفت جنگل، صنایع دستی، سیر تحولی مذاهب و قیامها... به قلم اوست.

● استاد جعفر خمسانی‌زاده

استاد جعفر خمسانی‌زاده از محققان و نویسندگان و مترجمان

فاضل گیلان است. شرح حال و تألیفات این محقق در فصل مشاهیر گیلان به تفصیل آمده است. مقالات آموزش و پرورش، ورزش، جغرافیای تاریخی، کتابخانه‌ها و مفاصلی بر صنعت گیلان حاصل مطالعات و تحقیقات ارزنده او در کتاب حاضر است. وی همچنین به عنوان مشاور با این گروه همکاری دارد.

● رضا رضازاده لنگرودی

رضا رضازاده لنگرودی به سال ۱۳۲۹ شمسی در لنگرود زاده شد. آموزش ابتدائی و متوسطه را در زادگاه خود به پایان برد و تحصیلات دانشگاهی را در دانشگاه پهلوی شیراز (سابق) و دانشگاه تهران در رشته تاریخ به اتمام رسانید، آنگاه به کارهای پژوهشی و فرهنگی پرداخت. از آثار او به جز کتاب «پادگارانامه فخرانی» ۳۰ مقاله تحقیقی در زمینه تاریخ و فرهنگ ایران در مجموعه‌ها و مجلات ایرانی و خارجی به چاپ رسیده است و آثار ارزنده‌ای درباره جنبشهای اجتماعی در ایران زیر چاپ دارد. او اکنون از محورهای ویراستاری و نویسندگان مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی است. وی به عنوان مشاور با گروه پژوهشگران ایران همکاری مستمر دارد.

در این کتاب شرح حال اسفارین شیرویه، مرداوین زیاری، قیام غرب شاه گیلانی و برخی نوشته‌ها درباره محققان و نویسندگان معاصر گیلان به قلم اوست.

● استاد محمد روشن

استاد محمد روشن نویسنده و محقق فاضل از چهره‌های آشنا در ادبیات معاصر است. شرح حال وی به تفصیل در فصل مشاهیر گیلان آمده است. وی به عنوان مشاور با گروه پژوهشگران ایران صمیمانه همکاری دارد.

شرح حال چند تن از مشاهیر گیلان از جمله ابراهیم پورداوود دکتر محمد معین، کریم کشاورز و عبدالعلی طاعتی به قلم اوست.

● دکتر محمدتقی رهنمائی

دکتر محمدتقی رهنمائی متولد ۱۳۲۳ در تالش، تحصیلات ابتدائی را در تالش و دوره دبیرستان را در رشت به پایان رساند. پس از دریافت لیسانس جغرافیا در ایران، در سال ۱۳۵۲ با استفاده از بورس تحصیلی دوره دکترا برای ادامه تحصیل به آلمان رفت و در دانشگاه فلیس ماریبورگ به تحصیل پرداخت. در سال ۱۳۵۸ پس از اخذ درجه دکترا در جغرافیا به ایران بازگشت و از مهرماه همان سال فعالیت آموزشی خود را در دانشگاه تهران آغاز کرد. از سال ۱۳۵۹ رسماً به عضویت هیئت علمی گروه جغرافیا درآمد و تاکنون به تدریس در دانشگاه تهران اشتغال دارد. از سال ۱۳۶۶ با همکاری گروهی از اساتید دانشگاه و مسئولین وزارت مسکن و شهرسازی، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران را فعال کرد و در طول دوره همکاری با این مرکز در تهیه پنج طرح مطالعاتی مشارکت داشت. علاوه بر آن در تهیه طرحهای مطالعاتی دیگر با

● مهندس مهدی شعاعی شیخانی

مهندس مهدی شعاعی شیخانی به سال ۱۳۱۳ در رشت متولد شد. وی فارغ‌التحصیل رشته مهندسی طراحی از دانشکده علم و صنعت تهران است. وی ضمن خدمات فنی از امور سیاسی خاغل نبود و در کنار روحانیون مبارز گیلان فعالیت وسیعی را آغاز کرد. پس از انقلاب اسلامی معاونت اختیاری استانداری و عضویت کسبه امور کار و کارگری استان گیلان را به عهده گرفت. خدمات صمیمانه مهندس شعاعی در این دوران هرگز از خاطره مردم گیلان فراموش نمی‌شود. در سال ۱۳۵۸ به عنوان مشاور اختیاری وزیر کار در گیلان منصوب گردید و در جهت حفظ اشتغال و جلوگیری از تعطیل کارخانه‌ها و واحدهای صنعتی استان به خدمات ارزنده خود ادامه داد. از سال ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۳ نمایندگی سازمان صنایع ملی ایران را در کارخانه‌های گیلان به عهده داشت. در خلال سالهای بعد از انقلاب دوره مدیریت عالی را در زاین طی کرد و با کارآموزی و مطالعه در کارخانه‌ها و واحدهای صنعتی زاین، فرانسه، انگلستان، ترکیه، بحرستان، سوئیس، اتریش، پاکستان و کشورهای آسیای میانه تحریرات و دانش فنی خود را افزایش داد. هم‌اکنون رئیس اجرایی اتحاد بازرگانی و صنایع و معادن و مشاور استاندار گیلان می‌باشد. او اکنون مدیرکل اداره گسل استاندارد و تحقیقات صنعتی گیلان است و با عنوان مشاور و نیز در تهیه مطالب مربوط به امور صنعتی کتاب گیلان با گروه پژوهشگران ایران همکاری صمیمانه و نزدیک داشته است.

● استاد جلیل ضیاءپور

استاد جلیل ضیاءپور از نقاشان نام معاصر ایران و از محققان فاضل کشور است. نقاشان و هنرمندان وی را پیشوای شیوه نقاشی کوبیسم و پلر هنر نو در ایران می‌دانند. شرح حال استاد به تفصیل در فصل نقاشان گیلان به چاپ رسیده است. در کتاب گیلان فصلهای نقش و تصویر، گلان، پوشاک و رزم‌ابزار و نقاشان گیلان به قلم اوست. وی همچنین به عنوان مشاور با گروه پژوهشگران ایران همکاری دارد.

● دکتر علی فروچی

دکتر علی فروچی در سال ۱۳۰۸ شمسی در صومعه‌سرا متولد شد. تحصیلات عالی را در دانشکده پزشکی تهران به پایان رسانید. دوره تخصصی جراحی عمومی را نیز در همین دانشکده گذراند. آنگاه به عنوان رئیس بهداری و جراح بیمه‌های اجتماعی استان گیلان به رشت عزیمت کرد. مدتی بعد با سمت ریاست بخش جراحی ۲ بیمارستان پورسینای رشت به مداوی بیماران پرداخت. سپس به لندن سفر کرد و دوره تخصصی علوم پایه پزشکی را در کالج سلطنتی انگلستان، و دوره تخصصی جراحی را در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه لندن طی نمود. پس از بازگشت به ایران مسئولیت بخش جراحی بیمارستانهای شفا بحیثیان و لولاگر را عهده‌دار شد. هم‌اکنون در دانشگاه علمی ایران (شهید بهشتی فعلی) به تدریس پرداخت و در حال حاضر استاد آناتومی دانشگاههای علوم پزشکی ایران و شهید بهشتی و

سازمانهای مختلف از قبیل شهرداری تهران، سازمان منطقه آزاد کیش، سازمان حفاظت محیط‌زیست، وزارت کشاورزی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی همکاری نزدیک دارد. در سال ۱۳۷۲ از طرف دانشگاه کلاکن طورت اتریش، برای تدریس درس مسایل جغرافیایی ایران به آن دانشگاه دعوت شد. آثاری که تاکنون از وی به چاپ رسیده عبارتند از ایران: مبانی کنورشناسی جغرافیایی، جغرافیا از مجموعه مباحث و روشهای شهرسازی، ترانهای محیطی ایران، این کتاب در محافل علمی آلمان مورد تقد و بررسی قرار گرفت و امروزه از کتابهای درسی گروههای جغرافیا به شمار می‌رود. علاوه بر مشارکت در تهیه ۱۱ طرح مطالعاتی و ترجمه و تألیف ۳ جلد کتاب، تاکنون از وی ۵ مقاله به زبانهای آلمانی و فرانسه و ۲۱ مقاله به زبان فارسی چاپ و منتشر شده است. وی از نخستین همکاران گروه پژوهشگران ایران است.

تألیف فصلهای کشاورزی و گیلانگردی در کتاب گیلان حاصل مطالعات و پژوهشهای ارزنده این محقق است.

● دکتر حبیب‌الله زحانی

دکتر حبیب‌الله زحانی تحصیلات خود را در پاریس به پایان رسانیده و از دانشگاه معروف سوربن به اخذ درجه دکترا نائل شده است. وی از کارشناسان و متخصصان نام جمعیت‌شناسی است که اطلاعات عینی و وسیع در این رشته دارد. او عضو انجمن بین‌المللی جمعیت‌شناسی و کارشناسی این انجمن در مطالعات تاریخی مربوط به رشته مزبور است. سازمانهای مختلف کشور در مسائل جمعیت‌شناسی از اطلاعات و تحریرات و دانش او استفاده می‌کنند.

دکتر زحانی مدتها سرپرست بخش جمعیت‌شناسی دانشگاه تهران، معاون و سرپرست دانشکده علوم اجتماعی و سرپرست مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران بوده و در حال حاضر ضمن تدریس دروس تخصصی جمعیت‌شناسی در دوره‌های فوق‌لیسانس و دکترا سرپرستی بخش جمعیت مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران وابسته به وزارت مسکن و شهرسازی را به عهده دارد. آثاری که تاکنون از وی به چاپ رسیده بدین قرار است: کتاب جمعیت‌شناسی تطبیقی جهان، مسئله ایران و سالگردگی جمعیت در ایران، ترجمه لغت‌نامه جمعیت‌شناسی سازمان ملل (با همکاری سه تن از اساتید)، قوم تاریخی دموگرافیک ایران (جلد اول: استانهای شمالی و مرکزی)، ترجمه کتاب جمعیت و جمعیت‌شناسی از دائره‌المعارف لاروس، جمعیت شهرهای ایران، جمعیت و شهرنشینی در ایران، جلد اول جمعیت ایران، مجموعه مباحث و روشهای شهرسازی، جمعیت و توسعه، مجموعه مطالعات تحول جمعیت ایران در ۳۶ محله، گزارش تحقیقی جمعیت و توسعه منطقه‌ای، طرح مشترک سازمان ملل و وزارت مسکن و شهرسازی در ۳ جلد. وی در حال حاضر کتابی تحت عنوان شرح و تحلیل جمعیت، برای سازمان مطالعه و تدوین کتابهای دانشگاهی در دست تألیف دارد.

بررسی مسائل جمعیت‌شناسی و مسکن گیلان و تدوین مطالب مربوط به آن در کتاب گیلان به عهده این استاد فاضل بوده است.

استاد جراسمی دانشگاه آزاد اسلامی است. دکتر علی فخروسی عضو مشاور این گروه می‌باشد و در کتاب شهرستانهای گیلان تاریخچه تأسیس بیمارستان پوربشای رشت و عکسهای تاریخی مربوط به آن از ایشان است.

● **تراپ کمائی**

تراپ کمائی به سال ۱۳۰۱ در کما (از توابع کسما) دیده به جهان گشود. تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در زادگاه خود و شهرستانهای فومن و رشت به پایان رسانید. در دوره تحصیل دانشسرای قدماهی از دانش آموزان ممتاز و در شمار شاگردان اول و دوم بود به همین جهت برای ادامه تحصیل به دانشسرای عالی تهران دعوت شد. به سال ۱۳۲۸ از دانشسرای عالی و دانشکده ادبیات تهران در رشته تاریخ و جغرافیا فارغ التحصیل گردید و به تدریس در دبیرستانها پرداخت. با تأسیس گروه فرهنگی ابوریحان خدمات شایسته‌ای به فرهنگ گیلان نمود و افراد شایسته‌ای برای کشور تربیت کرد. مطالعات عمیق و اطلاعات وسیعی در مورد تاریخ و جغرافیا و اقتصاد و فرهنگ گیلان دارد و به علت شخصیت ممتاز و آگاهیهای وسیع خود در جامعه گیلان از اعتبار و احترام زیادی برخوردار است. تراپ کمائی در کار معضای بزرگ رشت (مسجد امام خمینی) شرکت مژدر دارد و عضو هیئت انامی این مسجد است. از نخستین روز با گروه پژوهشگران در تدوین کتاب گیلان همکاری داشته و عضو مشاور این گروه می‌باشد.

● **دکتر عبدالکریم گلشنی**

دکتر گلشنی از محققان و نویسندگان و مترجمان فاضل گیلان است. شرح حال این استاد تاریخ در فصل مشاهیر گیلان به تفصیل آمده است. وی به عنوان مشاور با گروه پژوهشگران ایران صمیمانه همکاری دارد.

● **دکتر محمدحسن گنجی**

دکتر محمدحسن گنجی یکی از با سابقه‌ترین استادان دانشگاه تهران است که در رشته تخصصی خود - به ویژه مسائل مربوط به جغرافیای - شهری جهانی دارد. وی به سال ۱۳۱۲ با درجه لیسانس از دارالمعلمین عالی فارغ التحصیل شد؛ سپس برای ادامه تحصیلات به انگلستان عزیمت کرد و از دانشگاه منچستر فوق لیسانس جغرافیا گرفت. پس از مدتی که به کار تحقیق و تدریس اشتغال داشت به آمریکا رهسپار شد و در سال ۱۳۴۲ موفق به اخذ درجه دکتری جغرافیا از دانشگاه کلارک در ایالت ماساچوست گردید. دکتر گنجی که بنیانگذار جغرافیای در ایران است از سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۴۶ مدیر کل سازمان جغرافیای ایران بود. او همچنین نخستین رئیس انجمن جغرافیادانان ایران است. از سال ۱۳۱۷ تا ۱۳۵۴ یعنی زمان بازنشستگی در دانشکده ادبیات و علوم انسانی به کار تدریس و تحقیق اشتغال داشت و مدتی نیز رئیس این دانشکده و معاون دانشگاه تهران بود. دکتر گنجی که نمایندگی دائمی ایران را در

سازمان هواشناسی جهانی به عهده داشته در بیش از سی کنفرانس و کنگره علمی به عنوان نماینده ایران شرکت کرده است. او مدتی مدیده در سمت ریاست هواشناسی منطقه آسیا انجام وظیفه کرده است. تألیفات او عبارتند از: اطلس اقلیمی ایران، آب و هوای ایران (به زبانهای فارسی و انگلیسی)، چندین جلد کتاب درسی برای دوره‌های متوسطه و عالی، جغرافیا در ایران از دارالفنون تا انقلاب اسلامی و حدود ۸۰ مقاله علمی به زبانهای فارسی و انگلیسی. وی اکنون از همکاران دائره المعارف بزرگ اسلامی است.

فصل هواشناسی گیلان به قلم این استاد دانشمند است.

● **احمد محماد**

احمد محماد به سال ۱۳۰۷ در ازلی متولد شد و تحصیلات متوسطه را در ازلی و رشت به پایان رسانید و در سال ۱۳۲۸ از دانشکده افسری فارغ التحصیل شد و با درجه ستوان دومی وارد خدمت ارتش گردید. پس از چند سال از خدمت ارتش کناره‌گیری کرد و تحصیلات خود را در رشته لیدرولوژی ادامه داد و دوره‌های تخصصی و فوق تخصص لیدرولوژی (مسائل مربوط به منابع آب و آبیاری) را در داخل و خارج از کشور با موفقیت به پایان رسانید. از سال ۱۳۳۶ با مهندسین مشاور عمران آبیاری گیلان در مطالعات منابع آب همکاری داشته و از سال ۱۳۴۲ با ست سرپرشی مطالعات منابع آب، به استخدام سازمان آب و برق سفیدرود (وزارت آب و برق) درآمد. در سالهای دهه ۱۳۵۰ مدیریت امور مطالعات منابع آب و خاک سازمان آب و برق منطقه‌ای شمال را عهده‌دار بود. وی در سمت کارشناس ارشد مسائل آب در سال ۱۳۶۲ بازنشسته شد. احمد محماد با مطالعات وسیع و عمیق و تجربیات فراوان خود یکی از برجسته‌ترین کارشناسان مسائل آب و آبیاری در ایران است. مقاله منابع آب و معارف آن در گیلان به قلم وی است.

● **دکتر فرج‌الله محمودی**

دکتر فرج‌الله محمودی تحصیلات ابتدائی و متوسطه خود را در سمنجان به پایان رسانیده و در سال ۱۳۴۰ با رتبه اول در رشته تاریخ و جغرافیای دانشگاه تهران به اخذ درجه لیسانس نائل شده است. سپس با استفاده از بورس تحصیلی در سال ۱۳۴۲ جهت ادامه تحصیل به کشور فرانسه اعزام شده و در رشته جغرافیای طبیعی (ژئومورفولوژی) به اخذ درجه دکتری نائل گردیده است. دکتر محمودی از جمله جغرافیادانان برجسته کشور است و در حال حاضر رئیس انجمن جغرافیایی کشور می‌باشد. بیش از ۴۰ سال به کار تدریس و تحقیق اشتغال داشته و کتابهای متعدد و دهها مقاله از وی به چاپ رسیده است. از جمله کتابهای وی می‌توان به جغرافیای طبیعی ایران و جغرافیای عمومی برای آموزش جغرافیای در دبیرستان اشاره نمود. وی که استاد شافل دانشگاه تهران است مدتی مدیریت گروه جغرافیای این دانشگاه را به عهده داشته و در طرحهای تحقیقاتی متعددی به صورت عضو اصلی و با مجری فعالیت داشته است و حاصل کارهای پژوهشی وی، اطلسها و کتابهای متعددی است که می‌توان از آن

جمله به اطلس شب ایران، اطلس مقاطع ارتفاعی ایران، کتاب ریگرهای مهم ایران، کتاب جغرافیای ناحیه‌ای بخشی از کردستان و چند کتاب به صورت تألیف با ترجمه در مورد دشت لوت ایران اشاره نمود. دو جلد کتاب تحت عناوین ژئومرفولوژی ساختمانی و اقلیمی در سالهای ۱۳۶۸ و ۱۳۷۰ ترجمه و از طریق انتشارات دانشگاه تهران به چاپ رسانیده است. کتاب ژئومرفولوژی اقلیمی وی به عنوان کتاب سال ۱۳۷۰ در جغرافیا شناخته شد و برندهٔ جایزه گردید. آخرین فعالیت علمی مشارالیه تألیف ۳ جلد کتاب ژئومرفولوژی در زمینهٔ دنبامیک درونی و بیرونی زمین و ژئومرفولوژی اقلیمی برای دانشگاه پیام نور است که دو جلد آن چاپ شده و جلد سوم در دست تهیه می‌باشد.

سیما طبعی گیلان (زمین‌شناسی) در کتاب حاضر بخشی از تحقیقات جالب علمی اوست.

● حجة الاسلام حسن مظفری

حسن قنبرزاده معروف به مظفری به سال ۱۳۲۸ در لاهیجان متولد شد. پس از تحصیلات ابتدایی به تهران عزیمت کرد و در مدرسه عالی سپهسالار سابق (شهید مطهری) به تحصیل علوم دینی پرداخت. آنگاه راهی قم شد و تحصیلات خود را تا سطح عالی نزد اساتید حوزه علمیه از جمله آیت‌الله محفوطی به اتمام رسانید. وی منظومه حکمت را نزد استاد انصاری شیرازی فرا گرفت. در تفسیر قرآن و نهج البلاغه از محضر درس اساتید عالیقدری نظیر آیت‌الله مشکینی، آیت‌الله جوادی آملی و استاد حسین نوری بهره گرفت. در سال ۱۳۵۰ به علت شرکت در فعالیتهای سیاسی بازداشت شد؛ ابتدا در قم و سپس در زندان قزل قلعه تهران زندانی گردید. پس از آزادی باز دیگر فعالیتهای سیاسی را از سر گرفت و به همین سبب در اواخر سال ۱۳۵۳ دستگیر و در زندان کمیته مشترک محبوس گردید. در سال ۱۳۵۴ از زندان آزاد شد و در سال ۱۳۵۶ بار دیگر در رودسر دستگیر گردیده در دادگاه نظامی رشت محکوم به ۶ ماه اقامت اجباری در املش شد. در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی به منظور تشکیل کمیته در استان گیلان مأموریت یافت و از قم به گیلان عزیمت کرد و مأموریتش را در املش و کلاچای و رودسر انجام داد و با تشکیل سپاه در رودسر همکاریش را با سپاه پاسداران آغاز کرد و برای ادامه تحصیلات و مطالعات به قم بازگشت. پس از یک سال مجدداً رهسپار گیلان شد و در سازمان تبلیغات اسلامی به فعالیت پرداخت. همزمان سرپرستی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی را به عهده گرفت و در سال ۱۳۶۲ با سمت مدیریت کل این سازمان به خدمات صادقانه خود ادامه داد. وی در این سمت منشأ خدمات زیادی به مردم گیلان بوده و مورد علاقه و احترام خاص عموم می‌باشد.

گروه پژوهشگران ایران از راهمناهیهای ارزنده این روحانی عالیقدر و تجربیات و مطالعات عمیق وی سود بسیار برده است.